

A Lovas-rejtély

VISSZHANG - XLV. évfolyam 23. szám, 2001. június 8.

"Kenedi és Fencsik írásait problematikusnak találom. Nem győztek meg arról, hogy Lovas István írásait - ha esetleg a szemem elé kerülnek, ami elég ritkán fordul elő - ezentúl másképpen kell olvasnom. Márpedig, ha jól értem, ez volt a céljuk" - írja TGM a május 25-i számban (A Lovas-ügyről).

A közlés kritériuma nem lehet az, hogy az információ birtokában TGM (vagy más olvasó) másképp fogja-e olvasni Lovas írásait, mint eddig. Minden olvasó maga dönti el, hogy mennyi jelentőséget tulajdonít a kapott információnak. Ha az információ a közre tartozik, akkor a közlés helyes és jogos. Hogy a köz mihez kezd az információval, az a köz dolga.

TGM a fiatalkori bírósági ügyek szellőztetését méltánytalannak találja, mert Lovas "megfizette adósságát a társadalomnak". Csakugyan, Lovas ifjúkori bűnügyei elévültek, a periratokat a magyar törvények szerint régesrég meg kellett volna semmisíteni. Jogállamban a megsemmisítést elmulasztó közhivatalnokokat bíróság elé állítanák.

A fiatalkori bírósági iratok azonban kétségbevonhatatlanul léteznek, noha a jog szerint nem szabadna létezniük. A tényfeltáró újságírónak kell mérlegelnie, hogy az iratok a nyilvánosságra tartoznak-e vagy sem. Ahol a sajtó szabad, ott a mérlegelésnek csak két lényeges szempontja lehet: 1) hitelesek-e az iratok?; 2) közérdekűek-e?

Hogy Lovas az ifjúkori ügyeiért megfizetett a társadalomnak, az egy percig sem kétséges. Ugyanakkor Lovas a saját közéleti legendáját - egyebek között - arra az állításra alapozta, hogy a Kádár-rendszerben három évet ült politikai fogolyként. TGM álláspontja szerint tehát ez az ismételt és nyilvánosan elhangzott állítás nyilvánosan nem cáfolható. Vagy cáfolni szabad, csak a cáfolatot alátámasztó dokumentumok nem közölhetők?

A Los Angeles-i periratok egy válóper dokumentumai, ez pedig, "amint azt bármelyik gyakorló ügyvéd vagy gyámhatósági szakember megmondhatja a szerzőnek - bizonytalan terep" - írja TGM. Ebben kétségtelenül igaza van: a válóperek bizonyítási anyaga ingoványos terep. Elképzelhető, hogy az anyag szintiszta kitaláció - a feleség eskü alatt hazudott, Lovas lelkiismeretesen gondoskodott a gyermekeiről, pontosan fizette a tartásdíjat, nem verte a feleségét, egyszer sem erőszakolta meg a gyerekei előtt, kifizette a gyerek kórházi számláját, továbbá mintaférj volt és odaadó apa. Az is lehet, hogy a kutyaharapási történet sem egyéb pusztán kitalációnál. Sőt, talán a kutya sem létezett.

Ugyanakkor az iratcsomóban rengeteg olyan adat található, amely nem a megbántott feleségtől származik. A tartásdíj elszabotálása például dokumentálható a SZER müncheni bérelszámolási osztályától származó kimutatásokkal. Az iratokat a SZER Münchenből közvetlenül, hivatalos levélpapíron, a feleség érintése nélkül küldte meg a Los Angeles-i bíróságnak. Ezeket az adatokat tehát nem manipulálhatta a (kétes szavahihetőségű?) feleség. A Curriculum Vitae, amellyel Lovas munkát keresett, szintén nem a feleség műve: az önéletrajzt Lovas írta, és Lovas ügyvédje nyújtotta be a bíróságnak. Ebből a - több mint száz amerikai munkaadóhoz elküldött - önéletrajzból kiviláglik, hogy Lovas már hazatérése előtt is rutinosan terjesztette a legendát, mely szerint a Kádár-rendszerben politikai okokból ült több mint három évig. A dokumentum hitelességét egyáltalán nem befolyásolja az a tény, hogy egy válóperi iratcsomóból került elő. Úgyszintén magától Lovastól származik az iratcsomó egyik legfontosabb dokumentuma - az 1990. november 16-án kelt beadvány, amelyben Lovas magyarországi terveiről és távozása indítékairól számol be a kaliforniai bíróságnak.

Ezekből az iratokból világosan kiderül, hogy Lovas kétségbeesett helyzetben volt 1990 nyarán. Perei veszteségre álltak, adósságai egyre nőttek, a SZER-nél a hidakat felégette maga mögött. Se állása, se használható szakmája, se használható társadalmi kapcsolatrendszere, se pénze, se lakása, se jövedelme, se jövője nem volt az Egyesült Államokban. Ebben a kilátástalan helyzetben száz százalékig ki volt szolgáltatva jó módú és bőkezű amerikai magyar barátainak. A jó módú és bőkezű barátoknak pedig terveik

voltak Lovassal.

Az iratokból kiderül, hogy 1990 nyarán a Kaliforniából menekülni kényszerülő, kétségbeesett, kilátástalan helyzetbe jutott Lovas elvállalja az Alapítvány a Kommunizmus Áldozataiért nevű, Magyarországon felállítandó szervezet irányítását. Cserébe az alapítványt pénzelő csoport mentőövet dob a fuldokló Lovasnak, magára vállalja Lovas ügyvédi és utazási költségeit, és az alapítványnak átutalt pénzekkel több évre biztosítja Lovas magyarországi megélhetését.

A mozaikból még hiányzik jó néhány kocka - köztük az Alapítvány a Kommunizmus Áldozataiért tényleges bevételeiről és kiadásairól szóló kimutatás 1990-től mostanáig. Lovasnak (saját eskü alatt tett bírósági nyilatkozata szerint) hazatérése után az alapítvány szponzoraitól kapott pénz volt az egyetlen jövedelme. Remélhetőleg akad egy szorgos oknyomozó újságíró, aki egy nap ennek is utánajár, megtalálja az alapítványi pénzek forrását, fényt derít az alapítvány tevékenységére és arra, kik állnak valójában az alapítvány mögött. Annyi különösebb erőfeszítés nélkül is dokumentálható, hogy az Alapítvány a Kommunizmus Áldozataiért egyik igazgatója később a Hungarista Hírszolgálat vezetőjeként szerepel a nyilvánosság előtt.

A Los Angeles-i periratokból kitetszik, milyen kemény szorítóban volt Lovas 1990-ben, és milyen gyenge alkupozícióból tárgyalt akkor, amikor elfogadta a felkínált mentőövet. A periratok dokumentálják a drámai kényszerhelyzetet, amelyben az alku megszületett. Minden jel szerint ez az az alku, amely meghatározta Lovas közéleti pályafutását 1990-től napjainkig.

A nyilvánosságra tartozik, hogy a Lovas István nevű közszereplő hogyan, mikor, milyen körülmények között, kinek a pénzén és kinek a megbízásából érkezett - amerikai és kanadai állampolgárként - Magyarországra 1990 nyarán. A Los Angeles-i iratok ezekre a kérdésekre adnak részleges választ. Az iratok tehát közérdekűek; nyilvános terjesztésük jogos, indokolt és alkotmányosan védett.

Fencsik Gábor
Berkeley, California